

Handlingsprogram 2026-2029 med årsbudsjett 2026

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Formannskap	
	Utvalg for plan og utvikling	
	Utvalg for kultur og levekår	

Rådmannens innstilling

Formannskapet avgir innstilling til Handlingsprogram og økonomiplan 2026-2029 med årsbudsjett 2029. Utvalgene gir uttalelse. Formannskapets innstilling legges ut til alminnelig ettersyn i 14 dager før den behandles i kommunestyret.

Saken avgjøres av

Kommunestyret

Vedlegg

Vedlegg

- 1 Statsforvalterens informasjonsbrev.pdf
- 2 Sentraladm. driftstiltak 2026
- 3 Endringstiltak Kultur og oppvekst i budsjett
- 4 Helse og omsorg driftstiltak
- 5 Teknisk sektor driftstiltak i budsjett
- 6 Spillemiddeltiltak ikke aktivert 2026
- 7 Prioriterte investeringstiltak

- 8 Uprioriterte investeringstiltak
- 9 Geilo Arena - Til Hol kommune HØP 2026-2028.pdf
- 10 Geilo Arena Status og fremdrift oktober 2024.pdf
- 11 Geilohallen basishall, arbeidsbeskrivelse 120225.pdf
- 12 Handlingsprogram og Økonomiplan 2026-2029 med årsbudsjett 2026_til formannskapet

Saksopplysninger

Handlingsprogrammet er hjemlet i plan – og bygningsloven § 11-1 og utgjør den kortsiktige delen av kommuneplanens samfunnsdel. Den skal vise et samordnet program for kommunens sin virksomhet de fire påfølgende år, og skal revideres årlig.

Handlingsprogrammet gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings – og samarbeidsoppgaver, og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp, jfr. kommuneloven § 14-4. Den skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse, være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret behandler den.

Forhold til overordnet plan

Kommuneplanen 2018-2030 Samfunnsdelen, vedtatt i kommunestyret 20. juni 2018.

Økonomiske konsekvenser

Driftsinntekter

Regjeringens forslag til statsbudsjett 2026 ble presentert den 15.10.25. I statsbudsjettet for 2026 er anslaget på frie inntekter 404,3 mill. kr for Hol kommune. Dette er sammensatt av 224,7 mill. kr i skatteinntekter fra inntekt, samt 179,6 mill. kr i rammetilskudd. Hol kommunes vekst anslås til 3,7 prosent dvs. 14 mill. kr (veksten var 7,4 % i 2025). Dette er

omtrent som forventet pris – og lønnsvekst/deflator for kommunesektoren for 2026, men samtidig blir landsgjennomsnittlig vekst forventet å bli 4,1 prosent. Deflator skal dekke anslått pris – og lønnsvekst, pensjonskostnader er forutsatt å dekkes innenfor dette. Rentekostnader og demografikostnader dekkes ikke av deflator, men må dekkes innenfor frie inntekter.

Det nye inntektssystemet for kommunene vil påvirke Hol kommunes overføringer fra staten i form av lavere skatteinntekter. Kommunens andel av formuesskatten ble redusert i 2025, og halveres i 2026 i forhold til regnskap 2024. I tillegg vil inntektsutjevning (trekk) fra skatteinntekter øke til 64 % for skatteinntekter over landsgjennomsnitt pr innbygger. Samtidig øker kommunens forventede rammetilskudd som følger innbyggertall og kommunens utgiftsbehov.

I statsbudsjettet er følgende saker av betydning for kommunens overføringer fra staten:

- Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i sentralitetsklasse 5 og 6 til 700 kr som helårsvirkning
- Nytt prøvegjennomføringssystem i skolen
- Økt basistilskudd for fastleger som helårseffekt.

Statsforvalter peker på at kommunesektoren står overfor store omstillinger, særlig som følge av den demografiske utviklingen. Utgiftsbehovet til helse- og omsorgstjenester anslås å øke med over 50 milliarder kroner fra 2025 til 2035, hovedsakelig på grunn av veksten i antall eldre over 67 år. Samtidig viser SSBs befolkningsframskrivninger at nesten alle kommuner vil ha færre personer i yrkesaktiv alder per innbygger over 67 år innen 2050. På den annen side vil nedgangen i antall barn og unge redusere tjenestebehovet om ti år, sammenlignet med dagens nivå. Kommunene vil ikke kunne bygge ut omsorgstjenestene i takt med eldrebølgen uten å omstille og vri ressurser fra tjenester til barn og unge.

Andre inntektskilder for kommunens budsjett:

- Eiendomsskatt: I budsjettet for 2026 er det forutsatt at skattesatsen for bolig – og fritidseiendommer kan videreføres med 2 promille. Det forutsettes videre at det gjøres 3 % kontorjustering av takstene i 2026. Det er usikkerhet knyttet til eiendomsskatt fra kraftverk fordi disse skattelistede blir distribuert til kommunen i november.

- Kraftomsetningen er budsjettert med netto 61 mill. kr i inntekter etter skatt og øvrige utgifter. Det er forutsatt at grunnrenteskatten utgiftsføres i Ørteren kraftverk KF. Det forventes overføringer for 5 mill. kr fra ØKKF.
- Øvrige statlige overføringer og tilskudd er budsjettert innen sektorene.

Kommunens samlede inntekter er budsjettert til å bli 837 mill. kr, som er 31 mill. kr (3,8 %) mer enn budsjett for 2025.

Driftsutgifter

Driftsutgiftene er totalt budsjettert til å bli 853,6 mill. kr, der lønns – og pensjonskostnadene utgjør 61 % av budsjettet. Pensjonsutgiftene øker i forbindelse med innføringen av ny avtalefestet pensjon.

Det er helse - og omsorgssektoren som har størst budsjett blant sektorene, etterfulgt av kultur – og oppvekst, teknisk sektor og sentraladministrasjonen.

Som oppfølging av strateginotat vedtatt i formannskapssak 62/25 er det foreslått endrings - og omstillingstiltak i alle sektorer. Det er innarbeidet innsparinger for om lag 17 mill. kr i 2026 som er vist med oversikter i dokumentet og i tiltaksbeskrivelser. Disse er begrunnet med tilpasninger til kommunens inntektsramme, og demografiutviklingen både i kommunen og samfunnet slik Statsforvalter peker på.

Investeringsbudsjett

Det er flere prosjekter som er videreføringer av pågående prosjekter, blant annet prosjektnr. 138 ny barne – og ungdomsskole på Geilo, P143/P142- Trafikksikkerhetstiltak skole-idrettsområdet (nå østlig del). I tillegg er det foreslått i fortsette med rehabilitering av kommunale boliger. Det er behov for å utbedre bru over Bardøla-elven, innkjøp av aggregat for beredskapsformål, og starte prosjektering av ny avkjøring mot Trekanten – området på Geilo.

Innen selvkostområdet er det fortsatt behov for betydelige investeringer. Det må påregnes at dette vil vedvare i flere år fremover. Renseanleggene møter nye krav og økt belastning som krever fornyelse eller utvidelse. Videre er aktiviteter knyttet til større utbygninger aktiviteter hvor kommunen må bære en betydelig kostnad. Kravene til nye og mer tidsriktige returpunkter har pågått i flere år og vil fortsette i 2026.

Samlet vil disse prosjektene kreve lånefinansiering for om lag 438 mill. kr, inkludert år 2025 og med prosjektene som er planlagt for 2026-2029. Dette vises i tabellen (mill. kr):

Type investering	Låneopptak 2025	Låneopptak 2026	Låneopptak 2027	Låneopptak 2028	Låneopptak 2029	Sum
Selvkost	25 Mnok	38 Mnok	50 Mnok	73 Mnok	67 Mnok	253 Mnok
Bygg, veg, øvrige	75 Mnok	95 Mnok	85 Mnok	3 Mnok		258 Mnok
Sum	100 Mnok	66,5 Mnok	132 Mnok	73 Mnok	67 Mnok	511 Mnok

Økt lånegjeld vil medføre større belastning på driftsbudsjett – og regnskap ved større avdrags – og renteutgifter. Låneavdragene kan øke fra dagens nivå på 20 mill. kr opp til 32 mill. kr i årlige utgifter. Renteutgiftene kan øke fra 24 mill. kr til 35 mill. kr.

Selvkostinvesteringene kan finansieres over gebyrinntekter, som vil medfører økte gebyrnivå for abonnentene. Bygg – og vegprosjekter må finansieres innenfor kommunens driftsramme.

Vurdering

Kommunene må planlegge sin økonomi under betydelig usikkerhet, da de har begrenset påvirkning på sine rammebetingelser. Kommuneloven setter klare krav til en forsvarlig økonomiforvaltning, samtidig som behovet for tjenester kan synes større enn tilgangen på ressurser. Regjeringen har også gjentatte ganger påpekt at det er kommunenes sitt ansvar å tilpasse utgifter til inntekter gjennom å omstille og effektivisere for at drifta skal bli bærekraftig over tid.

Med det nye inntektssystemet vil Hol kommune bidra mer tilbake til inntektsutjevningen, og det blir lavere skatteinngang til kommunesektoren enn tidligere år. Man kan trolig ikke forvente merinntekter fra denne posten slik kommunen fikk i 2022 og 2023.

Det anbefales fra Statsforvalter at kommunene i budsjettarbeidet tar sikte på følgende:

- Netto driftsresultat i budsjett og økonomiplan kan med fordel utgjøre 3 prosent eller mer av driftsinntektene avhengig av nødvendige avsetninger og investeringer. Buffere er en nødvendighet for å kunne takle svingninger på både inntekts- og utgiftssiden.
- Sammen med et godt driftsresultat bør kommunene også fokusere på sine disponible midler på fond. Fondsmidler er en viktig reserve, som gir mulighet til å møte svingninger i utgifter og inntekter på en kontrollert måte.
- Egenfinansieringsgraden er et viktig bidrag for å styrke kommunenes økonomiske stilling og vi ber derfor kommunene bestrebe seg på å ha den så høy som mulig.

- Langsiktig gjeld må holdes på et forsvarlig nivå. Kommunene må i økonomiplanen synliggjøre en forsvarlig betjening av etablert og planlagt lånegjeld.
- Vi oppfordrer kommunene til å ha et bevisst forhold og en mest mulig omforent holdning til hva som må, bør og kan gjøres. Dette gjelder særlig på investeringssiden.